

Издази сва-
ке недеље.

Претплата
се шаље на-
пред уред-
ништву.
Неплаћена
писма од
нередовних
дописника
непримају
се.



ШАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЛА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ ПРОТОЈЕР. И ПРОФ. НИКОЛА ПОЛОВИЋ.

За све срп-
ске крајеве
стаје на го-
дину 60 гр.
или 6 ф.ор.
на по год-
30. гр. или
3 ф.ор. на
три мес. 15
гр. или 1.
ф.ор. и 50 н.

Р Е Ч.

КОЈУ ЈЕ ГОВОРИО НА ПАРАСТОСУ

К Њ А З А М И Х А Н Л А,

У СРБ-ГРАДЦУ (У АУСТРИЈИ)

Милутин Думић,

АДМИСТРАТОР ПАРОХИЈЕ.

— — — И опет „вѣчна памјат.“ — ?!!!

Боже мој, Боже! шта смо ти ми сагрешили тако?!!!

Овако запевамо ми скоро сваки дан, овако уздишемо сваки час скоро, на небо из наше грешне душе, у бедном нашем животу народњем. Па ево и данас се састасмо, да и опет из дубљине срца нашег узданемо, те да изнемоглим гласом нашим изустимо: „вѣчна мѣ памјатъ.“ Како је страшан израз тај!!! Како је грозан растанак такав!!! Па јошт растанак као што је овај, где се растајемо с таким душом, која је само за нас дисала, с таквим срцем, које је само за нас куцало, с таквим човеком који је само за нас живео!! — — — Чудно је то браћо растати се с киме и на време, а немоли на век?! Но како је то чудније, како је страшније растати се с' оним, кога смо љубили, кога смо штовали, у кога се цео српски свет уздао, — изгубити уз-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

даницу народњу, — изгубити кнеза, вођа, главу Србије??!

— — — Михаила Обреновића кнеза српског нема данас, он поста невина жртва паклених заклетника, који су се ваљда заверили, да ће и сунце помркнути само зато, што се српско назвало. Све, све што је у нас честито и ваљано а и ретко, све то велим нестаје, све то немилост судбе са собом носи. Сунце среће наше помрче баш онда, кад се свако жељно на уранку његовом сунчао. — Не сија нам дакле сунце среће наше више, нашег народњег уздања, наше дике и поноса нема!!! — Његови зраци помркоше, следише се, као што се и чувства наша следише при првом гласу, да је Кнез погинуо. — — — — — Запитајте сад браћу нашу Бошњаке, те вековечне робове бесна неверника, како им је, када чуше да је кнез погинуо?! Запитајте Херцеговце како им је?? Запитајте Црногорца јунака, који свим непогодама пркосећи, у слободи живи, како му је, кад му глас до ушију допре, да је кнез погинуо??! Запитајте сами себе, како вам је када чусте да га нема? Напослетку, запитајте цео исток како му је?!! Па на сва та питања један ћете одговор као из једни уста добити, а тај је: тешко нама и претешко!..

— — — Пуна је црна књига наши мученика: не векови, већ ретко кад и године прођу, а да нас зао удес у животу народњем недеси. — И толики векови искушења протекоше, а у нас издајница и данас!!! — Небеше нам доста робовања, небеше нам доста дворити туђа господара, него сад, кад се свеславенска идеја покренула, кад нам се срећа будућности указала, сад се онај човек живота лишава, у ког упрте бежу очи целе Европе, од кога се тако рећи очекивало, да прва пушка пукне, па да се оствари жеља свију Срба. — — — Али није ово први случај несреће наше. Преврните листове повестнице наше, па ће те мало читати а да се незаплачете на уду срећу нашу. Тако је код нас у животу народњем, тако у животу црквеном а тако исто и у животу грађанском. Али наш народ има нешто што му тугу



У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

блажи, а то су гусле, он уз њи пева народње јунаке и мученике. Он има јошт и свети задужбина, где сваке године иде бар једаред да се Богу помоли, и да се потужи на уду срећу своју. Тамо се моли за душе мученичке, па ће се молити и за душу покојнога Михаила. —

А ми браћо заверимо се данас овде при овом тужном спомену, при овом жалостном састанку, да ћемо кети и проклињати сваког оног, који и помисли какву пакост свом народу, а нег'моли и да је учини. Сложимо се већ једном, сетимо се петстолетна робовања рад неслоге наше. Јаук браће наше, што под тешким оковима туђа робовања пишти и до нас допире, и само му ми сузу горке жалости отрти можемо, — можемо, али само *слогом*, јер само ова једина кадра је да Србина спасе.

„Тако Србу
пише и на грбу.“

Моралне поуке.

На Преображење.

„Преобразилса еси на горѣ Христе
Боже, показавый ученикомъ тво-
имъ славу твою икоже можаху.

(Тропар Преображ.)

Преобразити се — то ће рећи променити се, јавити се у другом облику, у другој слици.

Но ко се овде преображава, и пред ким?

Преображава се Ис. Христос пред ученицима својим.

А зашто? Зато да им на зактевање њихово докаже своје божанско происхођење, и да им открије ону славу небеску, коју спрема отац небески избранима својим.

Догађај овај свршио се овим начином:

Запитају једном апостоли Христа да им каже, шта то

значи, што им он иједнако говори о некаквом царству небеском, које мисли основати, но рад кога има пострадали и умрети у Јерусалиму, кад међутим они, као и остали јудеји мишљаху да ће он подићи царство израиљско, и зацарити се на земљи. Овим питањем Исус опазн, да се они као нешто сумњају у истинитост његовог божанства а тако и у ону награду небеску, која их очекује за гробом, па науми, да их истргне из те сумње. — Он им на то рече: „Одиста вам велим: неки од вас неће пре умрети док невиди, да је то царство божије сишло на земљу.“ И на 6 дана после овог разговора, а имено на данашњи дан узме собом Петра, Јакова и Јована, и изведе их на гору Таворску, да се преобрази пред њима те да им тако видљивим начином докаже оно, зашта га питаху и шта жељаху знати.

А као што је свагда све послове своје и започињао и довршавао с' преходном молитвом, тако се и сад одвоји на страну, да се најпре помоли оцу небеском. Апостоли легну мало да се одморе, јер бејаху од пута уморни, па у том и задремају. Докле Исус стајаше на молитви, лице се његово промени и засја као јарко сунце, а хаљине постану беле као снег; од сјајноће ове тргну се апостоли, и осетив неку необичну милину повичу: „Господи чудо, како нам је овде лепо! дај да начинимо три ладника, један теби, један Мојсију и један Илији, па да останемо овде за навек. У овом се спусти облак на гору Таворску и из облака допре глас: „Сей есть сынъ мой возлюбленный, тогш послушайте.“

Сад тек апостоли видоше и познадоше оно, што их тако занимаше. Они видоше каква је од прилике та рајска слава коју спрема отац небески избранима својим, а видоше у исто време и божанство у ваплоћеном сину божијем. И од тог времена већ више никад се не сумњаше ни о једном ни о другом.

Блажене нека су душе апостолске, које се удостојише да овако што виде и нама предаду! Блажена нека је и гора



У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Таворска која је била срећна да је обасја зрак славе небеске!

Но зашто бл. сл. Исус не поведе на гору Таворску све своје ученике те да тако сви виде славно његово преображење, већ поведе од њих 12 само троицу? Можел бити да они други нису били достојни те велике милости, које се удостојише она тројица? Бл. хришћани, сви су ученици Христови били добри. Но доброта ове тројице видније се показала од доброте осталих. Петар се одликовао пламеном вером, Јован неизказаном љубављу, а Јаков безбројним добротинама својим, и овим дивним врлинама својим они се удостојише тог неизказаног благовољења Божијег још на земљи!

А како ли ми браћо, стоимо с' нашим врлинама? Да ли имамо бар у пола те вере, те љубави, тога добротина, којим се удостојише ове блажене душе, да виде славно преображење Исусово? Да ли би и ми, опирајући се на своје заслуге, могли изгледати да нас Исус позове на гору Таворску и открије нам славно своје преображење? Другим речма: верујемо л' ми, као што су они веровали, у јединог Бога оца, који је све па и нас саздао, и који о свему отачаски промишљава? Верујемо л' и у Христа као сина Божијег, који је нас ради с неба сишао, пострадао, васкрсао, узнео се на небо, и који ће доћи опет да суди живима и мртвима? Верујемо ли и у Духа света, као треће лице Свете Троице, који нас просвећава и на свако добро дело упућује? Верујемо ли у једину свету саборну и апостолску цркву, као и то да без ње и њених божанствених установа нема и не може бити спасења? Па према овом да ли је посећујемо сваке недеље и празника, и доносимо ли на прилог по могућству свом свећицу, просфору, Zeitina? Или ако сами собом не можемо доћи и прилоге ове донети, да ли то чинимо бар преко својих млађа.

Љубимо ли и ми, као што су апостоли љубили понаи-
више Бога и божіу правду, и дали смо готови за љубав
тога жртвовати све па и сам живот? Поштујемо ли и
нагледамо ли своје родитеље и добротворе, као што су они?
Видимо ли у лицу сваког човека — брата, друга, свог ближ-
њег, — и да ли се о његовом животу као и о свом сопстве-
ном бринемо, да ли га у невољи помажемо, тешимо и
на пут добар изводимо?.. Ах бл. сл. слабија је много наша
вера, слабија и љубав, а због тога ретка су и добротворства!

Ми се све једнако жалимо и кукамо на време... Истина
времена насташе опака. На сваком кораку чује човек хриш-
ћанин, како зли дух сеје кукољ по чистој пшеници њиве
Христове. Тамо он задира и у саме небесне висине одри-
чући и награду и каштигу па и самог творца; овамо се
опет завлачи у поједине домове и подиже сина против оца,
брата против брата, крв рођену против своје крви, шапћући
и једном и другом: „шта ми је то вера, шта ми је црква,
закон, родитељ, друг, пријатељ, поштење и правда?!!

Но, браћо, ово нису појави са свим нови. Овај зли дух
упражњавао је своју радњу још од ваикада, па је у старо
доба био још јачи и снажнији него што је сада. Ми сад
немамо те невоље као што су наши стари имали, да се под
ударцима сабље и топуза одричемо од свете вере наше, и
наших религиозних обреда, да од тешког зулума бегамо у
дубраве и лугове, те да тамо очувамо светињу, свој образ
и поштење. Знају за то време још и сада многи и многи
стари људи, а сведочи нам о том и безбројно мноштво гро-
бова наших светитеља, мученика, који падоше под оштром
сабљом и јагаганом а на праву веру не похулише, образ и
поштење необрљаше. У данашње време од свега тога ми
смо слободни, и једина само добра воља наша потребна
је, па да будемо људи на свом месту, да нам буде светло
лице и пред Богом и пред људма.“

Па кад наши стари код онако тешких и великих пре-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А



прека, сачуваше свету веру, одржаше образ и поштење, слогу и јединство узајмне братске љубави, помоћи, дружбе и потпоре: то може л' бити да ми сад код оволики благопријатнији услова за срећу и благостање наше, занемаримо те старе врлине, оладнимо према вери, љубави, добротинствима, и да за све ово бацамо кривицу на само једно једито време?! Не, браћо, време је данас далеко боље него што је ма икада; но ми смо се запустили, забили, ослабили у времену, па посрћемо по дувању ветра час на једну час на другу страну као да незнамо пута којим треба ићи, као да нисмо хришћани.

Поправимо се и не цвелајмо наше старе, не потресајмо кости наших мученика, њихова љубав још бди над нама, њихова молитва јака је још за нас пред Богом. Одбацимо дакле лажне учитеље а пригрлимо Исуса и његово божанствено јеванђеље, па ће мо се одма осетити у бољем времену.

Господи! Ти за своје славно преображење ниси изабрао гору Таворску зато, што је она била највиша међу суседним горама, па ни зато, што је она била окићена лишћем и зеленилом; јер ми знамо да је гора таворска била онда једна гола гомила камења овде-онде покривена масличним дрвећем. Но што си њу изабрао за своје славно преображење то си учинио зато, да и оно, што никакве дивоте неимађаше учиниш дивним за људе, те да тако свуда и на све стране допре милост твоја. Радо се после твог преображења пење путник хришћанин на гору Таворску и целује стопе, куд су божанствене ноге твоје пролазиле... Може бити, о Господи, да је наше срце налик на пређашњу гору Таворску; може бити да се и на њему находи за сад тек по гдекоје родно дрвце, као негда што беше на Тавору, а остало да је све претрпано ладним камењем, равнодушностју, завишћу и немарностју. Но ти Исусе, најитијем твога светог Духа спусти се на наше срце као што си негда на гору Таворску, обасја га, разбуди, охрабри, и покрени на све оно, што је

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

праведно и свето, што је поштено и часно, те да тако под закриљем твојим, а управом младог Кнеза нашег, повратимо опет ону стару љубав, оно старо поштовање, ону стару славу и снагу Српску, па на скоро да и на Дриму и на Неретви и на Бистрици и на Тиси, заједно с' осталом нашом браћом Србима, запевамо . . . „*Да возсілетъ и намъ Господи, свѣтъ твой присносущный... Свѣтодавче слава тебѣ.*

Исторички преглед српске цркве.

(Од С. Н. ња)

VII.

(Наставак.)

Св. Сава пошто утврди у српској цркви народну хијерархију, подигавши дванајест епископија и над свима архијепископију, уредивши монастире у Србији, обреде и празнике црквене, — све као што је у православној Византији било, остави дужност архијепископа српског и преда је на сабору свију епископа у м. Жичи свом ученику *Арсенију*, човеку благочастивом и достојном наследнику узвишеног престола светитељског.

Око 1266. год. умре други архијепископ српски *Арсеније* и сахрањен буде у Пећској цркви св. Апостола. На његово место по узајмном договору сабора епископског буде избран за архијепископа *Сава II*. трећи архијепископ српски, син првовенчаног краља Стефана. Једни говоре да је Сава II. коме је пре монаштва било име Предислав, дуго живео у Атону као прост калуђер, а други, да је не само живео већ и управљао као игуман манастиром Хиландарским; по увређен Хусарима (Корсарима) остави Атон и врати се натраг у Србију, где буде избран за архијепископа српског.

Четврти архијепископ српски био је *Данило I*. О њему мало што знамо казати. Летописац *Данило* каже, да је он



због неке кривице збачен с престола светитељског, но у чему је била та кривица — о томе се ништа не говори. По свој прилици Данило I. држао је страну Драгутину, кад је овај хтео да отме престо од оца, па је због тога и збачен био с катедре архиепископске.

Јанићије, пети архиепископ српски, био је ученик Саве II. и живео је с њим заједно у м. Хиландару. Кад преподобног Саву II. изабраше за архиепископа, он се по други пут врати у Атон и постане игуман Хиландарски. Год. 1272. после смрти Саве II. сабор српских епископа избере га за архиепископа српског.

Шести архиепископ српски, био је *Јевстатије I.* Њега је закалуђерио знаменити епископ зетски Неофит. До избора за архиепископа Јевстатије живљаше у Хиландару, и одонуд већ као игуман Хиландарски рукоположен буде после смрти Неофита за епископа Зетског. После смрти Јанићија, сабор у Жичи избере га за архиепископа српског, и он се на време пресели у Жичу, у којој је била столица архиепископска. Он умре 1281. год. у Жичи, где га и сахране. Кад после кратког времена на Србију нападну тужини и архиепископија Жичкој почне грозити опасност, нови архиепископ српски Јаков свечано пренесе тело Јевстатијево у Пећ, где и данас почива.

После смрти архиепископа Јевстатија буде по обичају сазван сабор, и на њему се избере за архиепископа *Јаков*, седми архиепископ српски.

После Јакова, ступи на катедру архиепископску таквим истим избором *Евстатије II.* осми архиепископ српски. О њему можемо само ово казати: у време, кад је он управљао црквом српском, ступио је на краљевство Милутин. Пред смрт он се заједно с Драгутином пресели из Србије у Срем; но из каквог узрока, — ми незнамо. Може бити њему се, као и многим другим није допадало, што је

Милутин као млађи син ступио на краљевство, па је зато и оставио архиепископство и Србију.

Девети архиепископ српски био је *Сава III*. (1310.—1318.), такође игуман Хиландарски.

Године 1818 или 1320. изабран буде за архиепископа игуман Хиландарски *Никодим*, десети архиепископ српски. Још као игуман светогорског манастира, он по препоруци сабора преведе типик (устав) Јерусалимски, који је после уведен био по свима манастирима у Србији. Осем тога Никодим оснује још две нове епископије: *Хвостинску* и *Мачванску*, а Милутин *Банску*. Таквим начином с политичким узвишењем српске државе узвишавала се и хијерархија српске цркве. Уз оних дванаест епископија, што св. Сава основа; подигнуте буду још три. То је био први и најважнији корак ослобођења српске цркве од хегемоније — врховног старешинства грчког патријарха.

Једанаести и последњи архиепископ српски био је *Летописац Данило II*, који је венчао Душана на престо. Кад је Дечански — отац Душанов — у Цариграду живео Данило замоли краља Милутина, те се овај помири са сином. Од игумна Хиландарског Данило постављен буде за епископа Хумског; а кад Дечански ступи на владу, сабор српских епископа избере га за архиепископа.

Столица, свију до сада споменутих српских архиепископа, била је најпре *Жича*, а после смрти Евстатија I. пренесена буде у *Пећ*. У Пећи је она била и после, кроз сво време од XIII.—XVIII. века т. ј. до укинућа српске патријаршије.

У рукопису једном из XII. века, наштампаном у Глазнику (XI.—1859. г. стр. 160.), осем горе речених једанаест архиепископа, спомињу се још два: *Јефрем* и *Спирidon*, но то ће по свој прилици бити погрешка преписивачева, или су ова двојица били неки чувени епископи, па су им имена записана у читуљама архиепископским просто из уважења.



О радњи српских архијепскопа, осем св. Саве ми готово не можемо ништа поуздано казати. Данило — тај врли и знаменити писац и проповедник, причајући нам о животима српских архијепскопа, говори у опште, да су сви они свето испуњавали своју пастирску и проповедничку дужност, да су *постили*, и спремали се за архијепскопски сан у манастирима; једном речи, он више говори о личним достојанствима њиховим, него ли о радњи каквој у цркви, црквеном управљању и изван ње. Из узрока тога, ми смо принуђени ограничити се за сад само овим што до сада рекосмо. Будућност која је свагда пред нама, може бити да ће нам и нешто више казати о томе.

(Наставиће се.)

Добра и рђава страна нашега свештенства.*)

V.

(Наставак.)

Добра страна нашег свештенства и та је, *што оно није изоловано — одвојено, у животу од народа.* У католичким странама па унеколико и у Русији свештеник нема готово ништа с народом до једног званичног одношаја. Он не учествује у његовим забавама, весељима, састанцима; он само сврши ону тајну, за коју је позват, па иде одмах *во своя си.* Обедати или преноћити у кући свог парохијанина сматрао би за понижење. Ако гради у својој кући весеље, ако ли има крштење или другу какву гозбу, он такође не позива парохијане своје, да проведу с њим весеље, да разделе дане забаве и радости: он позива на то људе од његовог реда,

*) Нека ми опросте г.г. читаоци „Пастира“, што је говор о доброј и хрђавој страни нашег свештенства, прекинут у два три предходећа броја овог листа; јер нисам за то време био у Београду.

„Уредник.“

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

од *касте* духовне; іер тек с овима може се они веселити, као што хоће, слободно без устезања, без понижења.

Осем тога код њих се некако смешао појам о свештенству с појмом монаштва. Па с тога и они сами, а и народ њихов држи, да и свештенству није допуштено оно што се недопушта монасима. Тако на прилику ићи у позориште, на свадбу, бити старим сватом, іахати коње, носити оруже и т. д. сматра се не само да је неприлично, но и безнаравствено, грешно. Писац ових врста видео је сам, како се іедном у Полтавској губернији у Русији скупило било читаво село изашло као на чудо, да види іедног српског свештеника где іаше на коњу. Шта више већина од њих отрчала је кући спахиској и питала: откуда ли је и са које ли стране света таі чудновати поп. И спахија да не би увредио њихово религиозно осећање морао је казати, да је таі попа из Турске, да је заробљен у време кримског рата и да сада по наредби руског цара служи у Русији.

Но како је ово сасвим друкче код нас и нашег свештенства! Код нас је свештеник тако исто грађанин, тако исто становник овог или оног села или вароши, као што су и други његови парохијани. По овоме он не иде парохијанину само онда, кад га оваі позове да изврши какво свештенодејство: он му иде и без позива као сусед суседу, пријатељ пријатељу, друг другу. Он је с њим у свима његовим друштвеним састанцима: и на крштењу и на свадби и на слави и на даћи. Он се небои преноћити ни код іедног од своіих парохијана, кумовати му, бити старим сватом, веселити се с њим и певати. А готов је овако исто у свима овима случајевима позвати и примити у своју кућу свакога од своіих парохијана. И ово за њ није никаква замерка, већ сматра, да је то у свом реду, да то тако и треба да буде, іер он није монах, па да се одрекао свега, што је допуштено осталим поштеним хришћанима. Одовуд је после и оно, што наши све-

штеници, учествују и у другим већим, државним састанцима, бивају народњи посланици, општински одборници, па решавају најважнија државна и општинска питања.

А све ово даје свештенику могућност, често се састајати са својим парохијанима, нагледати њихово морално и религиозно стање, исправљати њихове слабости и погрешке, унапређивати њихову вољу у добру. Чинити све ово само у једне недељне и празничне дане у цркви, тешко је, па по готову и немогуће. Јер прво, људи ретко долазе у цркву, а друго, ако и долазе, то чине већином старешине кућевне а млађи једном или двама свега у години. Међутим у честим састанцима са својим парохијанима, у дому свом или њиховом, на каквом општем годету или весељу, згода је да његову реч чује и старо и младо, и мушко и женско. Наш народ и сад прича, како су им неке старе попе лепо носили водицу; како су по неколико дана уз велики пост ишли из засеока у заселак, те учили народ и исповедали; како су том приликом носили неке књиге *староставне*, и причали по њима, шта ће бити с овим светом најпосле, шта спасава шта ли убија душе људске, и како се треба Богу молити. „Нине — веле — хтео овај или онај попа изаћи из наше куће, док сву нашу чељад не научи, како треба да се прекресте и шта у том да изговоре.“ — „Памтим, као да је јуче било, — говораше један средовечан човек у Шумадији — кад је дошао први пут нашој кући поп Неша да преноћи и да сутра исповеда у нашем селу. Он нехте заспати у вече, док и мене и другу чељад по кући није научио да се лепо прекрстимо и изговоримо: *ва име оца и сина и светога духа*. Кад нам је скупљао три прста на руци, он говораше: три прста — то значи наша света Троица. А што их треба уједначити, то је зато, што су сва три лица свете Троице једнаке славе. Причао нам је и о нашим заветинама, о животу знаменитих светаца наших, зашто се у једне дане ради а у друге не ради. А после

говорио нам је, да обраћамо пажњу на чистоћу и душевну и телесну. Сваки, вели, не може бити богат, али може бити поштен, а поштен човек неће умрети од глади. Сваки не може имати скупоцено и читаво одело, али може имати чисто и опрано. Бог је дао водице и без новаца, само се не треба лењити и т. д.“

Да, та дружба свештеника с парохијанима својим, доста је дивна и на своме месту. По овоме нека попа не бежи у самоћу, као што му препоручује један писац у „Беседи,“ нашем духовном листу, што излази у Новоме Саду, већ нека је свуда и на сваком месту, где је год допуштено поштеном брату хришћанину, и он са својим парохијанима. Само једно у свима овим приликама нек има на уму, а то је: да буде огледало стаду своме и да људи свагда што добро од њега чују.

(Наставиће се.)

Ко треба да се брине о наравствениости ђачкој?

(Наставак.)

Ево одкуда је главни извор пада моралног код наше деце! А кад она не би имала у рукама новаца, не би могла ни мислити о тим безнаравственим задовољствима, којима се заражава већина њих и губи своју младост. Зато ако деца живе код вас, о родитељи старатељи, подајте им све, што им је преко потребно, али им новаца не дајте. Хоћете ли да их забавите и развеселите каквом играчком, каквим поклоном, ви им то купите сами. На переце или земичку паре им не требају; јер деца у место тога врло често купе какво кварно воће или шећерне колаче, а и једно и друго може да им поквари стомах и доведе грозницу. Колико смо пута тек ми виђали, да се деца у недељу или какав други благодан пред поласком у цркву скупљају око каквог мекикара или симиције и чисте се оним тешким недопеченим колачима,

које мучно може да превари стомак каквог здравог надничара, па и то с паприком и вином! Ако ли вам деца кажу, да су разбила прозор у школи или имају препоруку од наставника да купе овај или онај прибор за своју школску радњу, идите и купите им сами; тек новце им у руке не дајте. Јер ако им то будете поверавали, онда напред знајте, да ће она пре у место школске ствари купити што друго. А овако научена на новце деца на скоро развијају у себи ту страст тако, да се не могу обићи без паре ни једнога дана. И ако сте ви ово пропустили или зато, што овда-онда нисте имали или сте га просто од захтевања одбили, то будите уверени, да ће вам изнети из куће кашичицу или ма шта друго од посуђа па продавши доћи до новаца или просто и украсти. Ми смо очевидци били таквих примера да су на прилику деца имућних родитеља више пута остала без књиге и задатка, и добивала јединицу само зато, што нису имали књиге да уче, или лењира, да свој цртеж израде, а то зато што су продали те ствари ради свог лакомства а не за невољу.

После овог зла долази готово упоред и ово: што родитељи допуштају деци, да могу сама ићи куда им се захте. И за ово школа ни најмање није крива. Она има с њима посла од 8 — 11 из јутра и од 3 — 5 после подне. За ове часове она тражи од њих рачуна где су и како су, па ако неподнесу достоверног сведочанства у случају недоласка на часове у школу, ова тражи лека, да то зло предупреди. Међутим за све остало време, они су на рукама својих родитеља или старатеља и школа није надлежна а и не може разбирати, где се они за то време налазе и на шта троше те часове. Ово је чисто дужност родитељска.

Но како ли они врше ову дужност? Ми се нећемо преварити, ако рекнемо, да је скоро сви изреда занемарују. Дете иде на прилику само у школу и враћа се из школе. Ту још нема нити може бити што рђаво. Његови домаћи

бесумње знају, колико њиховом детету треба да употреби времена на тај пут. А ако дете почне да одлази раније и долази доцније, него што би требало по њихову рачуну онда одмах треба потражити од детета узрока о томе, и обратити пажњу на његов одлазак и долазак. Пуштати га, да само иде у шетњу, куд хоће и кад хоће, и то није добро, а није ни од бог-зна какве потребе. Како напредују она деца, која у Европи живе у пансионима, па се пуштају на шетњу једанпут или највише двапут у недељи дана. За наше ђаке довољно је шетње и то, што иду двапут на дан у школу и двапут се враћају кући. Ми често чујемо, где ђак, кад га домаћи запитају: куда ћеш? — одговара: „хоћу часком до мог друга Н. Н. да израдимо задатак и да га запитам, шта је за лексију.“

Ови узроци не важе скоро ништа, и не треба их примати за готов новац. Ако је истина да ученик незна, шта је за лекцију то га треба покарати, што није пазео на то, кад је био у школи; јер таква заборавност никад не може бити што друго до немарљивост ученикова. Задатак он треба да изради сам, а не да иде код друга, па да препише. Ово је и срамота а и од мале користи за дете. Боље је да оно добије овда-онда јединицу, па да то родитељи чују и побрину се о њему побоље, него ли да се крадући, из туђих задатака провлаче само из школе у школу, па најпосле остане незналица.

(Наставиће се.)

Г Л А С Н И К.

Станоје Милишевић богослов из Рготине окр. Црноречк., рукоположен је за ђакона 20. пр. м. а за свештеника 21-вог, и постављен за капелана парошу Рготском.

Цавле Васић учитељ табановачки, рукоположен је за ђакона 28. а за свештеника 29. пр м. и одређен за капелана липолишком парошу у Мачви.

Монах Арсеније из Рајиноваца, рукоположен је 29. пр. месеца за ђакона.